

*Гаврилюк Людмила Володимирівна,
провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
проблем правового та організаційного
забезпечення діяльності Міністерства
Державного науково-дослідного інституту
МВС України, кандидат юридичних наук,
старший дослідник*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ШОДО ФОРМУВАННЯ ЄДИНИХ КРИТЕРІЇВ ДОБРОЧЕСНОСТІ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ СПІВРОБІТНИКІВ УСІХ ОРГАНІВ ПРАВОПОРЯДКУ ТА ПРОКУРАТУРИ

Питання єдиного підходу до визначення критерію доброчесності під час вирішення кадрових питань в органах правопорядку та органах прокуратури набуває все більшої актуальності. Так, пункт 4.5. Розділу II Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки», який схвалено Указом Президента України № 273/2023 від 11 травня 2023 року передбачає «удосконалення механізмів внутрішнього контролю та запобігання корупції, застосування єдиних критеріїв і стандартів доброчесності для перевірки співробітників усіх органів правопорядку та прокуратури, а також їхнього постійного моніторингу» [1].

Формування єдиних критеріїв доброчесності для працівників органів правопорядку та прокуратури, на нашу думку попередньо потребує з'ясування таких питань.

Щодо визначення належності того чи іншого державного органу до «органів правопорядку»

Наразі, в багатьох чинних нормативно-правових актах термін «органи правопорядку» вживається як синонім терміну «правоохоронні органи». Зокрема, в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [2], Положенні про Національну поліцію, яке затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877 [3] та ін.

В Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993 № 3781-XII до правоохоронних органів віднесені органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних

Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції[4]. Як бачимо, вичерпний перелік правоохоронних органів (незважаючи на те, що цей термін застосовується у багатьох нормативно-правових актах) у законодавстві відсутній, як відсутнє його нормативне визначення. Окрім, на нашу думку терміни правоохоронні органи та органи правопорядку мають різне значення, й відповідно використання їх як синонімів є недоречним.

Слід зазначити, що термін «органи правопорядку» вживається у п. 2 ч. 1 ст. 131-1 Конституції України у значенні органів, які здійснюють слідчі та негласні слідчі (розшукові) дії тобто органи досудового розслідування[5]. Згідно зі ст. 38 КПК України до органів досудового розслідування віднесені 1) слідчі підрозділи: а) органів Національної поліції; б) органів безпеки; г) органів Державного бюро розслідувань; 2) підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України; 3) підрозділи детективів органів Бюро економічної безпеки України. Окрім, згідно зі ст. 41 КПК України оперативні підрозділи можуть здійснювати слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, дізнавача, прокурора, а підрозділ детективів, оперативно-технічний підрозділ та підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України - за письмовим дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури[6].

З огляду на зазначене, питання належності того чи іншого органу як до правоохоронного, так і до органів правопорядку залишається спірним.

Щодо нормативно-правового врегулювання способів визначення доброчесності працівників усіх органів правопорядку та визначення уповноваженого підрозділу із проведення перевірок на доброчесність

Згідно тлумачного словника, *спосіб* це певна дія (послідовність дій), прийом або система прийомів, яка дає можливість зробити, здійснити що-небудь, досягти чогось. Отже спосіб слід розглядати, як здійснення певних дій чи прийомів, які нададуть можливість визначити, чи можна вважати особу доброчесною.

Як вбачається із аналізу нормативно-правових актів, якими врегульовано способи перевірки на доброчесність, для різних категорій працівників органів правопорядку та прокуратури

встановлено різні способи визначення доброчесності. Наприклад, для прокурорів – перевірка на доброчесність, для працівників НАБУ – перевірка на доброчесність, моделювання ситуацій, у яких можлива недоброчесна поведінка працівника НАБУ, моніторинг способу життя, для працівників ДБР – перевірка на доброчесність, моніторинг способу життя, проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа [7].

В прокуратурі, НАБУ та ДБР повноваженнями щодо проведення перевірки на доброчесність їх працівників наділені *підрозділи внутрішнього контролю(безпеки)*. Які крім формування та реалізації відомчої політики цих державних органів щодо запобігання та протидії корупції, здійснення моніторингу та контролю за виконанням їх працівниками актів законодавства з питань етичної поведінки, своєчасності подання декларацій, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог, обмежень передбачених Законом України «Про запобігання корупції», уповноважені здійснювати заходи щодо попередження, виявлення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, виявлення причин і умов, які сприяють учиненню цих правопорушень, тощо. В кожному з зазначених органів перевірка на доброчесність здійснюється на підставі закону, яким врегульовується правовий статус цих органів, та відомчих нормативно-правових актів, в яких закріплюється механізм таких перевірок.

Поряд з цим, для порівняння, слід зазначити, що Закон України «Про Національну поліцію» не визначає «доброчесність», як кваліфікаційну вимогу до поліцейського. В нормативно-правових актах, які регулюють діяльність органів (підрозділів) Національної поліції, не визначений уповноважений підрозділ із проведення перевірок на доброчесність працівників поліції, його завдання, функції, права, тощо.

Отже, констатуємо інституційні відмінності способів перевірок на доброчесність працівників прокуратури, НАБУ та ДБР маємо підстави стверджувати про незавершеність уніфікації законодавчого та нормативного розуміння сутності стандартів доброчесності та їх дотримання й в силу різновекторності зазначених способів визначення доброчесності, формування єдиних критеріїв визначення доброчесності працівників прокуратури та органів правопорядку суттєво ускладнюється.

Список використаних джерел

1. Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки», який схвалено Указом Президента України № 273/2023 від

11 травня 2023 року. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text>

2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

3. Положення про Національну поліцію: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF#Text>

4. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text>

5. Конституція України : Закон України від 28 червня. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

7. Рядінська В.О., Гаврилюк Л.В. Правові проблеми визначення критеріїв добросовісності публічних службовців. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки, 2023. С. 134-142. URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/4_2023/4_2023.pdf#page=140. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.4/20>

8. Перевірка публічних службовців на добросовісність : аналіт. огляд / [Стрільців О. М., Костюк В. Л., Гаврилюк Л. В. та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. 88 с.